

Utenriksanalyse: Hva er nytt i krig?

STEIN TØNNESSON Historiker og fredsforsker. Direktør ved Institutt for fredsforskning (Prio). Interesseområder: fred (i både snever og utvidet forstand), Kinas fremvekst som stormakt, «krigen mot terror». stein@prio.no

De nye krigene skal utkjempes uten å drepe fiendene.

Anders Sømme Hammer i Dags-avisen har hatt en serie gode reportasjer fra sør-Afghanistan. Tirsdag intervjuet han representanter for en lokal utviklingsorganisasjon i et område der ingen andre utlendinger enn soldater – og altså én journalist – våger å vise seg. De lokale spesialistene oppfordret Nato til å «snakke med de respektive stammene og få deres tillatelse til å pågripe talibanere» heller enn å «spørke opp dører på jakt etter Taliban».

Forrige uke var det dialogseminar på Nansenskolen (se reportasje side 15) der en av Norges høyeste offiserer, ifølge Aftenposten, konstaterte at «Taliban har tilsynelatende ubegrenset tilgang på nye rekrutter, og at konflikten i Afghanistan på mange måter har karakter av borgerkrig». Det fikk Afghanistans ambassadør i Norge, som deltok i dialogen, til å protestere. Ifølge ham var fienden terrorister med utspring i Pakistan, for ellers ville jo det folkerettslige grunnlaget for Natos engasjement forsvinne. Nato kan ikke delta i en borgerkrig. Militær sannhet og diplomatisk sannhet er ikke helt det samme.

Men hva er egentlig sant om verdens «nye kriger»? Hva er det nye? Boken *The Utility of Force* (Maktanvendelsens nytte) av den pensjonerte britiske generalen Rupert Smith har fått mye ros. Han kommer til Oslo 19. september til et seminar på Institutt for forsvarsstudier. Hans nye begrep er «krig blant folk».

Industrikrig mellom nasjonale hærer, med stridsvogner i formasjon og sårbare forsyningslinjer, tilhører historien. Nå foregår all krig blant folk. Den handler ikke om en hærs erobring av land fra andre hærer, men om å sikre militære styrkers tilstedeværelse blant folket. Kriteriet på seier er at styrkene kan bevege

seg fritt blant folk, uten å være truet. Når det er skjedd, kan politiet overta. Det kan ta svært lang tid, og det viktigste middelet er ikke å drepe fiender. Å drepe gir ofte negativ effekt fordi det provoserer til mer motstand. Det viktigste er å endre befolkningens holdninger, og det gjør mediene til en sentral slagmark. Smith anbefaler ikke å prøve å lure dem, men heller legge et grunnlag for at mediene lur seg selv. Et råd som må interessere Anders Sømme Hammer og andre reportere, for de deltar jo da i selve krigen.

Likevel er det en forskjell: Maos geriljakrigere skulle løfte krigen til høyere stadier, bygge en hær som kunne utkjempes slag og overta statsmakten. Smith mener slike slag tilhører historien. Det nye er altså ikke «krigen blant folket», men at dette nå er eneste form for krig. Men er det så sikkert? Soldatkrigene mellom Iran og Irak 1980-88 og Etiopia og Eritrea 1998-2000 ligger ikke langt tilbake i historien, og Pentagon vil neppe satse på at det aldri kommer et

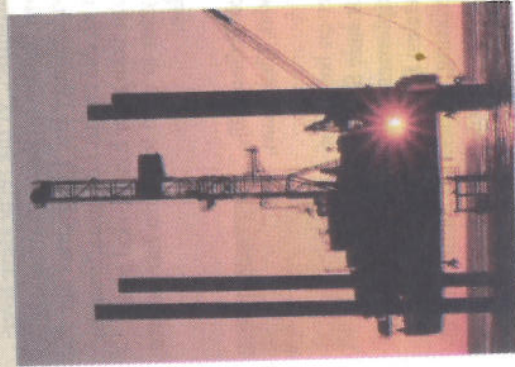
Men hva er nytt? Ikke at krigen skjer blant folket. Smiths «krig blant folk» ligner Mao

på Bali ga et nytt eksempel på at maktforholdene har endret seg. USA ble isolert og tvunget til å gå med på en tekst Bush ikke ønsket.

Selv om USAs økonomi har tålt den stigende oljeprisen bra, er det ingen tvil om at USA er svekket. Amerikanerne betaler stadig mer for sitt høye energiforbruk, dollaren har synkende kjøpekraft, og USA har mistet internasjonal innflytelse. Da hjelper det lite å ha verdens største militærmakt. Når USA svekkes, blir også alliansepartnerne rammet.

Det gjelder så vel Japan som Europa, ja, selv oljelandet Norge.

Olje: Best for de som har.

sen bra. Landet dekker fortsatt over halvparten av sitt oljeforbruk med egen produksjon og mangler ikke kapital å betale med. Oljen er dyr, og Beijing er

Morgenbladet 24.30.8.07